

Sammanfattning av kunskapssammanställning kring sekundär blyförgiftning hos rovfåglar.

- Svenska Jägareförbundet har anlitat en oberoende forskare för att objektivt sammanställa och utvärdera forskningslitteraturen angående sekundär blyförgiftning av rovfåglar från ammunitionsbly.
- Den huvudsakliga källan av bly är fragment från bly i kulammunition samt blyhagel. Det finns stora skillnader i sekundär exponering beroende på vilken typ av kula som använts.
- Rovfåglar får i sig bly från ammunition via födan. Den sura miljön i fågelns mage gör att bly lätt faller ut och blir biotillgängligt. Exponeringsvägen för bly från ammunition till rovfåglar är i huvudsak genom slaktavfall (sk. räntor).
- Skillnaderna i exponering är dock stora mellan olika arter. Dessa skillnader kan delvis förklaras med födoval, men även skillnader mellan arters blyupptag och känslighet för bly är väsentliga.
- Det finns ett stort antal experimentella studier där fåglar matats med bly vilka visar känslighet och dödlighet vid blyförgiftning.
- Det finns ett stort antal studier av sekundär blyförgiftning hos rovfåglar vilka inkluderar flera arter. Absoluta flertalet av studierna är gjorda i USA.
- I Sverige finns det data på framförallt havsörn och i viss mån från kungsörn. Andelen blyförgiftade örnar i Sverige liknar den i andra studier i andra länder. Av upphittade döda fåglar uppvisade ca 8 % av kungsörnar och ca 13 % av havsörnar så höga halter av bly i levern att blyförgiftning är den troligaste dödsorsaken.
- När blyfragment når magen spelar storlek och form på fragmentet stor roll i hur mycket bly som blir biotillgängligt. Desto större aktiv yta mot magsyran desto mer bly blir biotillgängligt dvs tunna och oregelbundna fragment är ett större problem än tex hela blyhagel. Likaså kan rovfåglar genom uppstötande av spybollar göra sig av med stora fragment (tex hela blyhagel). Detta innebär att exponering för fragment från blyade kulor generellt är mer allvarligt än bly från blyhagel.
- I USA används högexpanderande kulor vid jakt i stor utsträckning (särskilt vid s.k. pest control). Dessa kulor är skapade för att skapa maximal skada i djurkroppen vilket inkluderar stor spridning av splinter. I Sverige använder jägare huvudsakligen kulor av en typ där blykärnan är kemiskt förenade med kopparhöljet (s.k. bondade kulor) vilket får till effekt att kulan lämnar mycket lite blysplinter (ca 98% restvikt hos kulan). Denna kulor föredras i Sverige då den skapar en bra sårkanal med minimal köttförstörelse men stor chans att kulan når genom kroppen (genomslag).